

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2019 m. kovo 7 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Bakavecko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), Arūno Dirvono ir Mildos Vainienės,

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo D. K. apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. vasario 8 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo D. K. skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Vilniaus pataisos namų, dėl žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas D. K. (toliau – ir pareiškėjas) kreipėsi į teismą su skundu (b. l. 1–4), prašydamas priteisti iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Vilniaus pataisos namų (toliau – ir Vilniaus PN), 50 000 Eur neturtinės žalos ir 150 000 Eur turtinės žalos atlyginimą.

2. Nurodė, kad Vilniaus PN buvo laikomas nuo 2012 m. birželio mėnesio iki 2017 m. lapkričio mėnesio pažeidžiant teisės aktų reikalavimus. Pareiškėjas buvo laikomas patalpose, kurių plotas apie 8 kv. m, kartu su šešiais ir daugiau asmenų. Dėl to jautė nuolatinį diskomfortą, nes tekdavo laukti eilėje norint atlikti gamtinius reikalus ir nusiprausti. Be to, turėjo už savo lėšas pirkti priemones švarai palaikyti miegamosiose patalpose, nors buvo prašęs pataisos įstaigos jas išduoti. Taip pat gyveno dailės studijoje tarp dulkių ir staklių, šios sąlygos neatitiko higienos normos reikalavimų, buvo nežmoniškos ir kankinančios. Dėl šių aplinkybių pareiškėjas jaučia neigiamus psichologinius padarinius, buvo pažeminta jo garbė ir orumas. Paaikšino, kad gamino dirbinius iš medžio, kuriuos darydavo ir savaitgaliais, tačiau už juos negaudavo jokio atlygio, nebuvo leidžiama jų išsinešti, nurodė, kad jie yra dingę. Dėl išdėstytų aplinkybių prašė atlyginti patirtą turtinę ir neturtinę žalą.

3. Papildomai pateiktuose paaiškinimuose (b. l. 48–49) nurodė, kad šiuo atveju neturėtų būti taikoma ieškinio senatis, kadangi pažeidimas yra tęstinis. Jam nebuvo suteiktas minimalus gyvenamasis plotas, taip pat nėra teikęs prašymo, kad būtų apgyvendintas dailės studijoje, kurioje buvo laikomas patalpoje Nr. 8-313, kurioje buvo prasta ventiliacija.

4. Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Vilniaus PN, atsiliepiame į skundą prašė jį atmesti (b. l. 9–16). Taip pat prašė taikyti ieškinio senatį reikalavimui dėl žalos atlyginimo.

5. Nurodė, kad pareiškėjas į Vilniaus PN atvyko 2013 m. lapkričio 15 d. Negalėjo nurodyti, kokiose patalpose ir kokiais laikotarpiais nuteistieji gyvena atlikdami jiems paskirtas laisvės atėmimo bausmes, nes Vilniaus PN nėra fiksuojama informacija, todėl nustatyti, kiek asmenų ginčijamų laikotarpiu buvo kalinami kartu su pareiškėju, yra sudėtinga. Pareiškėjas gyveno patalpose Nr. 9-301, Nr. 8-313 (dailės studijoje „Rasos“), Nr. 9-309, Nr. 3-209 ir Nr. 1-03. Vienam tenkantis gyvenamasis plotas pilnai atitiko teisės aktų reikalavimus. Dailės studijos „Rasos“ nuo 2017 m. birželio mėnesio veikla yra sustabdyta. Pareiškėjui buvo suteikta teisė užsiimti individualia darbine ar kūrybine veikla, nuteistieji gyveno studijai skirtose įrengtose gyvenamosiose patalpose jų pačių prašymu ir vykdė kūrybinę veiklą savanoriškais pagrindais. Dailės studijos „Rasos“ gyvenamosiose patalpose nebuvo atlikti kadastriniai matavimai, tačiau jose gyveno ne daugiau asmenų negu yra įrengta miegamųjų vietų. Pabrėžė, kad dienotvarkė neįpareigoja nuteistųjų, kurie nėra laikomi kamerų tipo patalpose, visą parą būti jiems skirtose gyvenamojoje patalpoje. Pareiškėjas į Vilniaus PN administraciją su skundais nesikreipė. Nurodė, kad nuteistųjų dirbiniai nebuvo registruojami ar inventorizuojami. Vadovaujantis 2011 m. rugsėjo 14 d. Vilniaus pataisos namų nuteistųjų dailės-darbu studijos įstatais Nr. 14-1102 (toliau – ir Įstatai), darbai buvo eksponuojami ir dovanojami, o pateikus raštišką prašymą, gali būti suteikiama teisė dovanoti dirbinius artimiesiems. Užsiėmimai individualia kūrybine veikla skiriami tam, kad būtų pasiekti socialinės reabilitacijos tikslai, o ne gauti pelną. Atsakovo teigimu, pareiškėjas nepagrindė žalos.

II.

6. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2018 m. vasario 8 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė (b. l. 84–89).

7. Teismas vadovavosi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 1.125 straipsnio 8 dalimi. Nustatė, kad pareiškėjas į teismą kreipėsi tik 2017 m. lapkričio 7 d. Atsakovas prašė taikyti ieškinio senatį, todėl, konstatavus, jog pareiškėjas iki ieškinio senaties termino pabaigos reikalavimui dėl žalos priteisimo už laikotarpį nuo 2013 m. lapkričio 15 d. iki 2014 m. lapkričio 7 d. nustatyta tvarka į teismą nesikreipė, teismas darė išvadą, kad pareiškėjo reikalavimui atlyginti žalą už minėtą laikotarpį yra pagrindas taikyti ieškinio senaties terminą. Pabrėžta, jog pareiškėjas iš esmės nepateikė jokių įrodymų, jog pažeidimų metu jis nežinojo ir negalėjo žinoti apie savo teisių pažeidimus. Konstatavus, kad pareiškėjas praleido senaties terminą skundai dėl žalos atlyginimo už laikotarpį nuo 2013 m. lapkričio 15 d. iki 2014 m. lapkričio 6 d. imtinai paduoti, pareiškėjo skundas dėl žalos atlyginimo nagrinėtas tik dėl laikotarpio nuo 2014 m. lapkričio 7 d. iki 2017 m. lapkričio 7 d., t. y. skundo padavimo teismui dienos.

8. Teismas nustatė, kad pareiškėjas buvo laikomas Vilniaus PN bendrabučio tipo gyvenamosiose patalpose, t. y. Nr. 9-301, Nr. 8-313, Nr. 9-309, Nr. 3-209, Nr. 1-03.

9. Teismas pažymėjo, jog teisinis reglamentavimas nenustato baldų ar įrenginių užimamo ploto įtakos, skaičiuojant patalpos plotą, taigi, skaičiuojant vienam asmeniui tenkantį plotą, visas plotas dalijamas iš kameroje laikomų asmenų skaičiaus.

10. Teismas pažymėjo, kad nors atsakovo atstovas teismui nepateikė duomenų, kiek konkrečiai asmenų buvo apgyvendinta kartu su pareiškėju gyvenamosiose patalpose, tačiau net ir darant prielaidą, jog buvo apgyvendinta tiek asmenų, kiek yra įrengta miegamųjų vietų, vienam asmeniui tenkančio ploto reikalavimai nei vienoje iš minėtų gyvenamųjų patalpų (nei bendrabučio tipo gyvenamosiose patalpose, nei studijos „Rasos“ gyvenamosiose patalpose) nebuvo pažeisti ir vienam asmeniui teko nuo 3,12 kv. m iki 3,54 kv. m ploto. Teismas sprendė, kad atsakovo atstovas paneigė pareiškėjo teiginius, kad jis buvo laikomas nežmoniškomis sąlygomis, nesilaikant vienam asmeniui tenkančio minimalaus ploto reikalavimų, ir juos atmetė kaip nepagrįstus. Be to, atkreipė dėmesį į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra pabrėžęs, kad tokiu atveju būtina atsižvelgti į asmenų laikymo kardomojo kalinimo įstaigose specifiką tuo aspektu, jog toje pačioje kameroje laikomų asmenų skaičius per tą pačią parą nėra stabilus. Teismo vertinimu, ši aplinkybė turi įtakos vienam asmeniui tenkančio ploto normos kameroje kaitai, nes daliai asmenų išvykus likusiems kameroje asmenims tenka daugiau kameros bendrojo ploto.

11. Pabrėžė, kad pataisos namuose paprastai bausmės atlikimo režimas yra toks, jog dienotvarkės numatytu laiku nuteistieji gali laisvai judėti savo būrio gyvenamosiose patalpose viso lokalinio sektoriaus teritorijoje. Pataisos namų teritorijoje yra įrengtos krepšinio, tinklinio aikštelės, sportiniai svarmenų kilnojimo įrenginiai lauke ir pastatų viduje, kuriais gali naudotis nuteistieji. Todėl nuteistųjų galimybė judėti po visą lokalinį sektorių neribojama nuo kėlimosi iki gulimosi laiko. Buvimas gyvenamojoje patalpoje privalomas tik pagal dienotvarkę skirtu miegui laiku. Taigi, bausmę atliekantys nuteistieji turi reglamentuotą judėjimo laisvę bei galimybes užsiimti leistina veikla, todėl šiuo atveju santykinai mažą patalpų plotą iš dalies kompensuoja suteikta judėjimo laisvė pataisos namų teritorijoje.

12. Iš byloje esančių duomenų teismas nustatė, kad dailės studijoje „Rasos“ nuteistieji, kuriems buvo leista užsiimti individualia kūrybine veikla, gyveno studijai priklausančiose gyvenamosiose patalpose. Nors pareiškėjas ir teigė, kad neteikė prašymo gyventi minėtose patalpose, kaip matyti iš byloje pateiktų Įstatų, nariais gali tapti atliekantys bausmę nuteistieji, savanoriškai rašytiniu prašymu pareiškę norą dirbti kurioje nors dailės-darbų srityje, toks leidimas, atsižvelgiant į rašytinius prašymus, suteiktas Vilniaus PN direktoriaus įsakymu Nr. 3-207. Dėl šių aplinkybių teismas vertino, kad pareiškėjas nepagrindė savo teiginio dėl to, kad nebuvo davęs sutikimo, objektyviais duomenimis, o atsakovo atstovas paneigė minėtą teiginį.

13. Teismas pažymėjo, jog pareiškėjas nurodė, kad valymo priemonės gyvenamosioms patalpoms turėjo pirkti už savo lėšas, tačiau pareiškėjas nesikreipė į Vilniaus PN administraciją su skundais ar prašymais dėl to, kad jam administracija nebuvo išdavusi valymo priemonių, todėl šie pareiškėjo nusiskundimai vertinti kaip nepagrįsti. Skunde pareiškėjas nedetalizavo savo nusiskundimų dėl ventiliacijos, nenurodė, kada ir kokiomis aplinkybėmis patyrė pažeidimus, nesikreipė į pataisos įstaigos administraciją su nusiskundimais, todėl, esant šioms aplinkybėms, teismas vertino, kad pareiškėjas neįrodė, jog buvo laikomas netinkamomis sąlygomis šiuo aspektu.

14. Iš byloje pateiktų brėžinių teismas nustatė, kad 8-ajam ir 9-ajam būriui yra įrengti dušai ir sanitarinis mazgas, 2-ajam ir 3-ajam būriui įrengti du sanitariniai mazgai, 1-ajam būriui įrengtas sanitarinis mazgas. Daugiau duomenų byloje nebuvo pateikta. Teismas, vertindamas pareiškėjo argumentą dėl nepakankamo tualetų ir prausyklų skaičiaus gyvenamosiose patalpose, pripažino, kad įkalinimo įstaigose, atsižvelgiant į šių įstaigų pobūdį, gali būti pateisinami platesni apribojimai nei laisvėje esančių asmenų atžvilgiu. Be to, pripažįstama, kad tam tikros kalinimo sąlygos ir su tuo susiję apribojimai yra būdingi atliekant laisvės atėmimo bausmę, o laisvės atėmimo bausmė visada daro įtaką įprastam asmens gyvenimui ir neišvengiamai nustato tam tikrus apribojimus ir kontrolę.

15. Dėl pareiškėjo teiginių, kad už pagamintus dirbinius dailės studijoje „Rasos“ negavo atlygio, taip pat dirbiniai yra dingę, teismas pažymėjo, jog studija buvo įkurta siekiant ugdyti nuteistųjų kūrybinį potencialą, siekiant didinti užimtumą, ruošti kūrybiniam darbui arba veiklai laisvėje. Pažymėjo, kad veikla buvo atliekama savanoriškais pagrindais, todėl kaip nepagrįsti atmesti pareiškėjo argumentai, kad už šį darbą jis turėjo gauti atlyginimą. Iš byloje pateiktos medžiagos teismas nustatė, jog pagaminti dirbiniai buvo eksponuojami parodose, dalyvavo konkursuose, buvo dovanojami pataisos namų svečiams, taip pat išvykų ir komandiruočių metu arba kaip prizai, realizuojami socialiniame projekte bei kaip parama skurstančioms šeimoms, taip pat ir pats pareiškėjas skunde nurodė, kad savo dirbinius Vilniaus PN leidimu galėjo dovanoti artimiesiems. Teismas neturėjo pagrindo atsakovo atstovo argumentais abejoti, o pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų, pagrindžiančių jo argumentus. Dėl šių aplinkybių pareiškėjo teiginiai, kad dirbinius galima pasisavinti pataisos įstaigos pareigūnai, atmesti kaip deklaratyvūs ir neatitinkantys tikrovės, dėl to nebuvo pagrindo pareiškėjui priteisti turtinę žalą.

16. Teismas konstatavo, kad neteisėtų atsakovo pareigūnų veiksmų nagrinėjamu atveju nenustatyta. Nenustačius atsakovo atstovų neteisėtų veiksmų, valstybei nekyla pareiga pagal CK 6.271 straipsnį atlyginti žalą pareiškėjui, todėl teismas pareiškėjo reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo atmetė kaip nepagrįstą.

17. Pareiškėjas D. K. apeliaciniame skunde prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. vasario 8 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjo skundą tenkinti. Taip pat prašo priteisti iš atsakovo valstybei bylinėjimosi išlaidas (b. l. 94–96).

18. Pareiškėjo manymu, teismas be pagrindo neatnaujino senaties termino. Pareiškėjas neturi teisinių žinių, jo galimybė gauti operatyvią teisinę informaciją ir pagalbą yra ribota. Pareiškėjas skunde kelia klausimą dėl esminių, Konstitucijoje įtvirtintų jo teisių pažeidimo.

19. Pareiškėjas skunde detalai nurodė, kad buvo laikomas patalpose, kurių plotas 8 kv. m, kartu su šešiais ir daugiau asmenų. Priešingai, nei teigiama teismo sprendime, baldais užstatytas plotas neturėtų būti skaičiuojamas kaip asmeniui suteiktas plotas. Atsakovas nepateikė teismui duomenų apie kartu su pareiškėju realiai gyvenusius nuteistuosius. Todėl pareiškėjas teigia, kad atsakovas nepaneigė pareiškėjo skundo teiginių dėl gyvenamojo ploto normų pažeidimo.

20. Pareiškėjo teigimu, jei jis išreiškė norą dirbti dailės darbų srityje, tai turėjo būti ir rašytinis prašymas dėl leidimo gyventi dailės studijos patalpose. Tokio pareiškėjo sutikimo atsakovas teismui nepateikė. Todėl teismas be pagrindo nusprendė, kad pareiškėjas nepagrindė savo skundo teiginio dėl gyvenimo dailės studijos patalpose.

21. Pareiškėjas teigia, kad jis nebūtų naudojęs savų pinigų valymo priemonėms pirkti, jei tokias priemones jam būtų išdavęs atsakovas. Aplinkybė, kad pareiškėjas nėra skundo atsakovui dėl valymo priemonių nesuteikimo, neįrodo, kad tokios priemonės jam buvo suteiktos. Atsakovas ir neįrodinėja suteikęs pareiškėjui valymo priemones.

22. Pareiškėjas pažymi, jog įstatymuose nenustatyta, kad nuteistųjų individualios darbinės, kūrybinės ar kitokios veiklos rezultatai, pagaminti produktai yra kalnimo įstaigos nuosavybė. Pažymi, kad Įstatuose kalbama apie paties pareiškėjo, bet ne atsakovo teisę dalyvauti parodose, dovanoti savo kūrinius. Todėl, pareiškėjo manymu, atsakovas, elgdamasis su jo kūrinių kaip su savais ir nemokėdamas už pareiškėjo kūrinius, padarė pareiškėjui turtinę ir neturtinę žalą.

23. Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Vilniaus PN, atsiliepime į apeliacinį skundą prašo Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. vasario 8 d. sprendimą palikti nepakeistą, o apeliacinį skundą atmesti (b. l. 104–106).

24. Atsakovo teigimu, pirmosios instancijos teismas laikėsi įrodymų vertinimo taisyklių. Apeliaciniame skunde pareiškėjas nenurodo jokių objektyvių argumentų dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo nepagrįstumo ar neteisėtumo. Vilniaus PN nuomone, pirmosios instancijos teismas nustatė visas bylai reikšmingas aplinkybes, teisės normas taikė teisingai, priėmė pagrįstą ir teisėtą sprendimą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

25. Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo, kurią pareiškėjas D. K. kildina iš netinkamų kalnimo sąlygų Vilniaus PN.

26. Pirmosios instancijos teismas pritaikė ieškinio senaties terminą pareiškėjo skundo reikalavimui dėl laikotarpio nuo 2013 m. lapkričio 15 d. iki 2014 m. lapkričio 6 d., o dėl likusio laikotarpio, įvertinęs bylos duomenis, atmetė pareiškėjo skundo teiginius kaip nepagrįstus. Pareiškėjas, nesutikdamas su tokiu teismo sprendimu, padavė apeliacinį skundą.

27. Teisėjų kolegija, pasisakydama dėl pareiškėjo apeliaciniame skunde nurodytų argumentų, susijusių su ieškinio senaties termino taikymu, pažymi, kad reikalavimams dėl žalos, kilusios dėl netinkamų kalnimo sąlygų, atlyginimo iš esmės taikomas CK 1.125 straipsnio 8 dalyje nustatytas sutrumpintas trejų metų ieškinio senaties terminas. Taigi asmuo, kuris mano, jog jo teisės ir teisėti interesai buvo pažeisti ir jis patyrė tiek turtinės, tiek neturtinės žalos, per trejų metų terminą gali apginti savo pažeistas teises, pareikšdamas reikalavimą teisme. CK 1.127 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog ieškinio senaties terminas prasideda nuo teisės į ieškinį atsiradimo dienos; teisė į

ieškinį atsiranda nuo tos dienos, kurią asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie savo teisės pažeidimą.

28. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje aiškinama, kad klausimą, ar konkrečios ieškinio senaties termino praleidimo priežastys yra svarbios ir sudaro pagrindą jį atnaujinti, teismas turi spręsti vadovaudamasis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, atsižvelgdamas į ieškinio senaties termino trukmę (bendrasis ar sutrumpintas), ginčo esmę, šalių elgesį, ieškinio senaties teisinio instituto esmę ir paskirtį bei į kitas reikšmingas bylos aplinkybes. Tam, kad ieškinio senaties terminas būtų atnaujinamas, pareiškėjas turi įvardyti objektyvias priežastis bei pateikti įrodymų, pagrindžiančių ieškinio senaties termino atnaujinimą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. birželio 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-792-1062/2017; 2018 m. spalio 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2570-438/2018). Taigi įrodinėjimo pareiga dėl svarbių ieškinio senaties termino praleidimo priežasčių tenka būtent pareiškėjui.

29. Nagrinėjamu atveju pareiškėjas apeliaciniame skunde nenurodo teisiškai pagrįstų argumentų ir apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija nenustatė aplinkybių, kurios leistų spręsti, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai taikė ieškinio senatį. Taip pat pareiškėjas nenurodo jokių bylos įrodymais pagrįstų aplinkybių, kad jam negalėjo būti žinomi nacionalinės teisės aktai, suteikiantys teisinį pagrindą kreiptis į teismą dėl neturtinės žalos atlyginimo. Jo nurodoma aplinkybė, kad jis neturi teisinių žinių, negali operatyviai gauti teisinės informacijos, nėra sudaranti pagrindą konstatuoti svarbią priežastį, dėl kurios pareiškėjas praleido minėtą ieškinio senaties terminą.

30. Taigi šioje byloje pirmosios instancijos teismas pagrįstai vertino pareiškėjo nusiskundimus dėl sąlygų Vilniaus PN nuo 2014 m. lapkričio 7 d. iki 2017 m. lapkričio 7 d.

31. Dėl pareiškėjo apeliacinio skundo teiginių, susijusių su jam tekusiu gyvenamuoju plotu, teisėjų kolegija pabrėžia, jog, kaip teisingai akcentavo pirmosios instancijos teismas, nagrinėjamu atveju taikytinas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 patvirtintų Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 11¹.1 punktą, kuriame įtvirtinta, kad vienam asmeniui tenkantis minimalus gyvenamųjų patalpų plotas negali būti mažesnis kaip 3,1 kv. m – pataisos įstaigų bendrabučių tipo patalpose.

32. Pareiškėjas apeliaciniame skunde nepagrįstai nurodo, kad šiuo atveju apskaičiuojant pareiškėjui tekusį plotą, turėjo būti išskaičiuotas baldų užimamas plotas. Akcentuotina, kad nacionaliniai teisės aktai neįtvirtina reikalavimo, skaičiuojant minimalų gyvenamąjį plotą, iš jo eliminuoti baldais užstatytą plotą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nuosekliai laikosi praktikos, kad nustačius teisės aktuose įtvirtinto minimalaus vienam asmeniui turinčio tekti ploto reikalavimo pažeidimą, t. y. nustačius neteisėtus veiksmus (neveikimą), ir sprendžiant dėl neturtinės žalos atlyginimo bei vertinant asmeniui realiai tenkantį asmeninės erdvės plotą Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 3 straipsnio kontekste, be kita ko, atsižvelgtina į plotą, skirtą baldams ir kitiems įrenginiams (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. lapkričio 18 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-1798/2013 ir kt.). Kita vertus, ši aplinkybė savaime nesuponuoja, kad, nesant minimalaus vienam asmeniui turinčio tekti ploto reikalavimo pažeidimo, iš kameros ploto turėtų būti atimtas kameros baldų ir įrenginių užimamas plotas (žr., pvz., Europos Žmogaus Teisių Teismo 2009 m. liepos 30 d. sprendimą byloje *Pitalev prieš Rusiją* (pareiškimo Nr. 34393/03), 2010 m. balandžio 8 d. sprendimą byloje *Lutokhin prieš Rusiją* (pareiškimo Nr. 12008/03), 2012 m. gegužės 31 d. sprendimą byloje *Grzywaczewski prieš Lenkiją* (pareiškimo Nr. 18364/06), taip pat Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. birželio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1686-502/2016 ir kt.). Taigi baldų užimamas kameros plotas yra reikšmingas vertinant pareiškėjo patirtos neturtinės žalos dydį, bet ne konstatuojant atsakovo padarytus teisės pažeidimus.

33. Nors pareiškėjas apeliaciniame skunde pažymi, jog atsakovas nepateikė teismui duomenų apie kartu su juo realiai gyvenusius nuteistuosius, tačiau konkrečių duomenų apie tai, paneigiančių atsakovo skaičiavimus, nebuvo pateikęs ir pats pareiškėjas. Teisėjų kolegija nenustatė pagrindo abejoti atsakovo pateiktų duomenų apie patalpų, kuriose pareiškėjas buvo laikytas, plotą, jose įrengtų miegamųjų vietų skaičių, objektyvumu.

34. Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija, patikrinusi bylą įrodymų vertinimo ir teisės taikymo aspektu, sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad pareiškėjui ginčo laikotarpiu nuo 2014 m. lapkričio 7 d. iki 2017 m. lapkričio 7 d. Vilniaus PN nebuvo pažeista jo teisė į minimalų 3,1 kv. m gyvenamąjį plotą: pareiškėjui teko 3,12–3,54 kv. m ploto.

35. Nors pareiškėjas apeliaciniame skunde taip pat skundžiasi dėl to, kad pats turėjo pirkti valymo priemones, pažymėtina, jog pareiškėjas pripažįsta, kad prašymo Vilniaus PN administracijai dėl valymo priemonių išdavimo jis nebuvo pateikęs. Nesant duomenų, kad Vilniaus PN atsisakė išduoti pareiškėjui valymo priemones, šiuo aspektu konstatuoti atsakovo neteisėtus veiksmus nėra pagrindo.

36. Dėl laikotarpio, kai pareiškėjas gyveno ir dirbo dailės studijoje „Rasos“, pažymėtina, jog į bylą pateikti duomenys patvirtina, kad pareiškėjas šioje dailės studijoje buvo savo noru. Byloje pateiktas Vilniaus PN direktoriaus 2014 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. 3-178, kuriuo leidžiama D. K. užsiimti individualia darbine ar kūrybine veikla meninės kūrybos studijos „Rasos“ patalpose. Pareiškėjas savo parašu patvirtino, kad su šiuo įsakymu susipažino (b. l. 30). Byloje taip pat pateiktas Vilniaus PN direktoriaus 2016 m. liepos 8 d. įsakymas Nr. 3-207 (b. l. 31–32), iš kurio matyti, kad nuteistiesiems, be kita ko, D. K., buvo leista užsiimti individualia darbine ar kūrybine veikla meninės kūrybos studijoje „Rasos“ pagal jų rašytinius prašymus. Iš byloje surinktų duomenų nėra pagrindo spręsti, to nenurodo ir pats pareiškėjas, kad jis būtų prieštaravęs jo laikymui dailės studijoje „Rasos“. Todėl šiuo aspektu konstatuoti pažeidimo taip pat nebuvo pagrindo.

37. Dėl pareiškėjo apeliacinio skundo teiginių, susijusių su jo pagamintų kūrinių panaudojimu, pažymėtina, jog pagal Vilniaus PN nuteistųjų dailės-darbo studijos įstatus (b. l. 33–34) šia studija buvo siekiama sudaryti sąlygas nuteistiesiems meninės kūrybos priemonėmis įprasminti bausmės atlikimo laiką, siekiant asmenybės dvasinio tobulėjimo, kryptingo laisvalaikio panaudojimo, ruošiantis kūrybiniam darbui arba darbinei veiklai laisvėje. Taigi veikla dailės studijoje „Rasos“ nėra paremta ekonomine nauda. Atsakovas šiuo klausimu atsiliepiame į skundą paaiškino, kad dailės studijoje pagaminti nuteistųjų darbai būna: eksponuojami įvairiose parodose, dalyvauja konkursuose; dovanojami pataisos namų svečiams; dovanojami ekskursijų, išvykų, komandiruočių metu; eksponuojami Vilniaus PN administracijoje; realizuojami socialiniame projekte „Žalioji oazė“; dalyvauja įvairiose akcijose; kaip parama teikiami beglobių ir skurstančių šeimų vaikams; dovanojami kaip prizas; nuteistiesiems suteikiama galimybė savo darbus padovanoti artimiesiems ir kitiems asmenims. Pareiškėjas nenurodė jokių konkrečių atvejų, kada jo pagaminti dirbiniai buvo panaudoti tokiu būdu, kuriam jis prieštaravo. Todėl sutiktina su pirmosios instancijos teismu, kad šiuo atveju nebuvo pagrindo priteisti pareiškėjui turtinės ir neturtinės žalos atlyginimą.

38. Apibendrinant, konstatuotina, kad pirmosios instancijos teismas, remdamasis byloje nustatytomis aplinkybėmis, kurias patvirtina byloje pateikti įrodymai, padarė pagrįstą išvadą, jog byloje nėra pagrindo konstatuoti pareiškėjo skunde nurodytų laikymo sąlygų Vilniaus PN pažeidimų. Nenustačius atsakovo neteisėtų veiksmų ar neveikimo, t. y. nesant vienos iš būtinųjų viešosios atsakomybės atsiradimo sąlygų, nėra sąlygų valstybės civilinei atsakomybei pagal CK 6.271 straipsnį atsirasti.

39. Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas, jį keisti ar naikinti nėra jokio pagrindo, todėl pareiškėjo apeliacinis skundas atmetamas, o Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. vasario 8 d. sprendimas paliekamas nepakeistas.

40. Nors pareiškėjas apeliaciniame skunde, be kita ko, prašo priteisti bylinėjimosi išlaidas, patirtas apeliacinės instancijos teisme, toks prašymas negali būti tenkinamas, nes sprendimas byloje priimtas ne pareiškėjo naudai.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjo D. K. apeliacinį skundą atmesti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. vasario 8 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Audrius Bakaveckas

Arūnas Dirvonas

Milda Vainienė